

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Підприємництво і фінансова грамотність

Освітньо-професійна програма «Географія»

Спеціальність 014.07 «Середня освіта (Географія)»

Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

географічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробник: 1. **Підгірна Валентина Никифорівна**, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, кандидат економічних наук, доцент.

Профайл викладача <http://ecogeo.cv.ua/підгірна-валентина-никифорівна/>

Контактний тел. +380501853478

E-mail: v.n.pidgirna@chnu.edu.ua,

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4235>

Консультації Онлайн-консультації: вівторок та четвер з 14.00 до 15.00.
Очні консультації: Четвер 13.00-14.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Актуальність питань низького рівня фінансової грамотності населення особливо зростає в останні десятиліття, коли значно загострилися проблеми непосильного особистого боргового навантаження, відсутності заощаджень, нездатності вживати ефективних заходів, спрямованих на захист власного добробуту тощо.

Саме тому пріоритетним стає формування знань про фінанси у повсякденному житті родини, місцевої громади, українського суспільства та розвиток ключових підприємницьких та фінансових компетентностей. Розвиток фінансової та економічної грамотності, дотримання правових норм у фінансовому житті, правильне фінансове планування – це ключ до досягнення особистого успіху. Фінансова грамотність – це вміння управляти фінансовими потоками (доходами і витратами), грамотно розподіляти гроші, тобто жити за коштами і правильно примножувати наявний капітал.

Обов'язкова дисципліна «Підприємництво і фінансова грамотність» призначена для здобувачів ОП «Середня освіта (Географія)» спрямована на вироблення практичних навичок щодо поведінки під час різноманітних фінансових ситуацій у повсякденному житті та використання інтегрованого підходу до вивчення сучасних інструментів передбачених програмою навчання підприємництву та фінансової грамотності в системі освіти.

2. Метою навчальної дисципліни

Мета курсу: набуття студентами компетентностей стосовно основних інструментів управління особистими фінансами та оволодіння студентом навичок вірно розпоряджатися власними фінансами, планувати особистий бюджет і захищатися від ризиків, приймати зважені та вірні фінансові рішення щодо: можливостей розширення джерел власних доходів; планування і коригування власних видатків; формування особистих фінансових резервів і здійснення заощаджень; використання кредитних ресурсів та здійснення безпрограшного інвестування власних заощаджень при грамотному підході.

Завдання:

– поглиблення знань із сутності та ролі фінансів і фінансових відносин у політичному, економічному та соціальному житті;

– з'ясування значення фінансової освіти як одного із чинників економічної стабільності;

– засвоєння фундаментальних знань про фінансове життя суспільства, основних економічних категорій, законів, закономірностей, тенденцій;

– удосконалення вмінь самоосвітньої діяльності, що забезпечить розвиток професійної компетентності у сфері фінансової освіти;

– сприяння розвитку навичок раціональної економічної і фінансової поведінки людини як споживача фінансових послуг, платника податків тощо;

– формування фінансової культури.

3. Пререквізити.

Навчальна дисципліна вивчається у 5-му семестрі. Пререквізитами є навчальні дисципліни – Економічна і соціальна географія, Бізнес-планування.

4. Результати навчання.

Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню загальних та фахових (професійних) компетентностей.

Загальні компетентності:

здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

здатність працювати в команді та спілкуватись з представниками інших професійних груп, міжособистісно взаємодіяти;

здатність до генерування нових ідей (креативності), виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості для ефективного управління фінансовими ресурсами;

здатність спілкуватися іноземною мовою, використовувати у професійній діяльності;

здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище при викладанні підприємництва і фінансової грамотності;

здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, провадження інноваційної діяльності, здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання проблем через використання практичних інструментів навчання підприємству;

вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність до творчого пошуку, ефективного розв'язання освітніх проблем нестандартними способами.

Фахові (професійні) компетентності:

здатність застосовувати базові знання для оволодіння професійно орієнтованими дисциплінами в науково-дослідницькій і професійній діяльності, реалізовувати теоретичні фінансові знання у практичній діяльності;

здатність здійснювати професійну діяльність із дотриманням вимог чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів закладу освіти;

здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивної освіти за фахом, виявляти навички фінансової культури;

здатність застосовувати комунікативні знання, уміння та навички а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення педагогічної комунікативної діяльності, напрями раціоналізації фінансової поведінки в освітньому процесі;

здатність до організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації та навчання впродовж життя, покращення фінансової грамотності населення;

здатність встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та

форм організації життя людей на глобальному, регіональному на національному рівнях;

здатність навчити застосовувати географічні знання при вивченні світу, регіону, країни, своєї місцевої, володіння інструментарієм краєзнавчих досліджень.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні,

знати:

- суть та принципи підприємництва;
- основи функціонування та розвитку сучасних фінансових систем;
- принципи державного регулювання фінансової сфери та їх значення в освітньому процесі;
- нормативні документи, що визначають державну політику в галузі економіки та фінансів;
- основи фінансової безпеки громадян;
- сучасні підходи до формування фінансової грамотності та підприємництва в системі освіти.

вміти:

- розрізняти суть підприємств і підприємництва;
- знаходити інформацію про конкретні види фінансових послуг, що надаються різними фінансовими установами,
- працювати з нормативно-правовими актами що формують правове поле в системі фінансової грамотності населення;
- оцінювати переваги і недоліки різних фінансових продуктів;
- використовувати інформаційні та комунікаційні технології для якісного використання навиків підприємництва і фінансової грамотності;
- складати свій бюджет, чому важливо заощаджувати, для чого потрібне страхування;
- реалізовувати теоретичні фінансові знання у практичній діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких програмних результатів навчання:

Знати основи психології, педагогіки, методики викладання а також фундаментальних і прикладних наук, необхідних для досягнення результатів навчання.

Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні.

Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні проекти.

Здатність до творчого пошуку, компетентного розкриття сутності нових тенденцій розвитку світового господарства, розв'язання суспільно-географічних проблем.

5. Опис навчальної дисципліни «Підприємництво і фінансова грамотність»

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	Годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	4,0	120	24	24	-	-	72		іспит
Заочна	3	5	4,0	120	6	6	-	-	108		іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі			
		л	сем	с.р.		о	л	сем	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва та фінансової грамотності в освітньому процесі									
Тема 1. Підприємницька освіта і формування підприємливості в освітньому процесі	17	4	4	9	15	2			13
Тема 2. Фінансова грамотність населення: суть, значення та роль	13	2	2	9	16		2		14
Тема 3. Фінансова система України.	13	2	2	9	14				14
Тема 4. Податки і податкова культура	17	4	4	9	15	2			13
Змістовий модуль 1	60	12	12	36	60	4	2		54
Змістовий модуль 2. Концептуальні основи використання практичних інструментів системи фінансів та підприємництва									
Тема 5. Запозичення та кредит.	17	2	2	9	13				13
Тема 6. Фінансове шахрайство і особиста фінансова безпека громадян	13	4	4	9	16		2		14
Тема 7. Основи фінансової психології та страхування	13	2	2	9	16		2		14
Тема 8. Сучасні підходи до програми навчання підприємству і фінансовій грамотності в системі	17	4	4	9	15	2			13

освіти								
Змістовий модуль 2	60	12	12	36	60	2	4	54
Разом	120	24	24	72	120	6	6	108

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Підприємницька освіта в освітньому процесі	2
2	Тема 1.2. Підприємство як організація та підприємницькі навички, встановлення відмінностей	2
3	Тема 2. Фінансова грамотність населення: суть, значення та роль	2
4	Тема 3. Фінансова система України.	2
5	Тема 4.1. Формування національної податкової культури в освітньому процесі	2
6	Тема 4.2. Сучасні характеристики податкової системи	2
7	Тема 5. Запозичення та кредит.	2
8	Тема 6.1. Фінансове шахрайство і особиста безпека громадян	2
9	Тема 6.2. Захист споживачів фінансових послуг.	2
10	Тема 7. Основи фінансової психології та страхування	2
11	Тема 8.1. Сучасні підходи до програми навчання підприємництва і фінансовій грамотності в системі освіти (тренінг)	2
12	Тема 8. 2. Бізнес-симулятори — сучасні й ефективні технології навчання підприємству в освітньому процесі	2
	Всього	24

5.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Тема, завдання самостійної роботи	
1.	Використання підприємницького змісту в організації освітнього процесу	4
2.	Шляхи формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців	4
3.	Поради підприємцям -початківцям	4
4.	Типи підприємців	4
5.	Банківський нагляд і безпека кредитно-депозитних операцій	4
6.	Кредитування банківськими металами.	6
7.	Поняття валюти та її конвертованість	4
8.	Технології управління особистими фінансами	6
9.	Фінансові правила ведення бюджету домогосподарств.	4
10.	Уявлення молоді про відповідальність за фінансовий добробут і стратегії компенсування ризиків.	4
11.	Особиста фінансова безпека: сутність та індикатори впливу	6
12.	SWOT– аналіз загроз особистій фінансовій безпеці.	2
13.	Популярні криптовалюти та їх забезпечення. Поняття токenu в крипто валюті.	4
14.	Психологічні особливості багатства та бідності.	4
15.	Боргові цінні папери . Фондова біржа та брокери.	4
16.	Оцінка ефективності ведення бізнесу.	2
17.	Рейтингування мережі і бази аналітичних даних.	6

Всього	72
---------------	-----------

5.5. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Підприємництво в освіті: виклики та перспективи розвитку
2	Місія і цілі навчання населення фінансової грамотності (презентація, доповідь)
3	Роль і участь держави, релігійних переконань, політики в особистому досягненні фінансового успіху (презентація, доповідь)
4.	Бізнес-освіта як чинник імплементації економіки (презентація, доповідь)
5.	Формування підприємницької компетентності: зарубіжний досвід (презентація, доповідь)
6.	Критерії оцінки стилів підприємця (презентація, доповідь)
7.	Підприємництво та фінансова грамотність (презентація, доповідь) .
8.	Соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності (презентація, доповідь)
9.	Соціальне підприємництво: стартап ідеї(презентація, доповідь) .
10	Підприємництво, банки та біржова діяльність в освітньому процесі(презентація, доповідь) .
11	Особливості фінансової безпеки громадян (презентація, доповідь) .
12	Передумови виникнення вченні про підприємництво та фінансову грамотність (презентація, доповідь).

5.6 Зустріч зі стейхолдерами та ментарами

Впродовж вивчення курсу під час проведення лекційних та практичних занять а також в поза аудиторний час відбуватимуться зустрічі зі стейколдерами та менторами.

6. Система контролю та оцінювання

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких форм і засобів діагностики, як оцінювання практичних і самостійних робіт, тестування, оцінювання індивідуальних завдань, письмове й усне опитування. Поточний контроль проводиться під час проведення практичних занять і самостійної роботи та має на меті перевірку теоретичних знань та рівня підготовленості студента до виконання конкретного прикладного завдання. Підсумковий модульний контроль проводиться з метою оцінки й узагальнення результатів навчання на завершальному модульному етапі.

При вивченні дисципліни «Підприємництво і фінансова грамотність» використовуються такі **методи і форми контролю**:

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі **модульного письмового тестування, оцінювання письмового виконання завдань, усної співбесіди**.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом **їх поточної перевірки й оцінювання**.

3. Контроль за виконанням ІНДЗ (за бажанням студента) здійснюється шляхом **оцінювання виконаних проєктів та усного індивідуального захисту дослідження**.

Підсумкова оцінка (оцінка за **іспит**) з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконані ІНДЗ. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент за модульне тестування (оцінювання засвоєння лекційного та самостійно опрацьованого матеріалу), виконання практичних робіт – у сумі становить 100 балів. Додатково студент може отримати до 20 балів за виконання ІНДЗ. Оцінка за екзамен виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зі шкалою оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається кількість набраних

балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Політика оцінювання

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Питання плагиату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehQERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view.

Положення про виявлення та запобігання плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSGadrPl_/view

та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

● **Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти:** Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» (<https://drive.google.com/file/d/1o0CFtXHLrgqS-T43aFun6bUvZO7Z0z1/view>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)										Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	M 1	T5	T6	T7	T8	M 2		
4	3	4	4	15	4	3	4	4	15		

Оцінювання результатів навчання

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
90-100	A	5 (відмінно)	Знання предмету глибокі і міцні, виходять за межі програми, підручників і навчальних посібників та носять науковий та інноваційний характер. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом, методологічними основами підприємництва та фінансової грамотності, однозначно і конкретно може встановити відмінності між підприємством та підприємництвом, може генерувати нові ідеї та проявляти креативність при розв'язуванні ситуативних завдань, проявляє ініціативність у пошуку ефективних шляхів управління фінансовими ресурсами. Працює над оволодінням сучасними знаннями через участь у тренінгах, семінарах та інших заходах для вдосконалення практичних навиків підприємницької активності. Наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.
89-80	B	4 (добре)	Знання предмету глибокі і міцні, перебувають у межах навчальної програми, підручників і навчальних посібників. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом, методологічними основами підприємництва та фінансової грамотності, може встановити відмінності між підприємством та підприємництвом, здатний генерувати нові ідеї та проявляти креативність при розв'язуванні ситуативних завдань. Може брати участь у тренінгах, семінарах та інших заходах для вдосконалення практичних навиків підприємницької активності. Наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

79-70	C	4 (добре)	Знання предмету достатньо глибокі і повні, перебувають у межах навчальних програм, підручників і навчальних посібників. Студент загалом самостійно орієнтується у базових основах фінансової грамотності та підприємництва. Здатний виконувати засвоєні види діяльності, дії і окремі операції в нестандартних умовах, знаходити і за допомогою педагога усувати помилки. Здатний частково вирішувати практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.
69-60	D	3 (задовільно)	Знання предмету перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Студент орієнтується у більшості теоретичних питань з фінансової грамотності та підприємництва, переносить засвоєні знання на нові види діяльності в межах обраної спеціальності. Студент, в основному, правильно трактує інструменти фінансової політики, без знань практичного застосування, оцінює можливі ризики із врахуванням тенденцій змін бізнес-середовища. Здатний виконувати засвоєні види діяльності, дії і окремі операції в нестандартних умовах, знаходити і за допомогою педагога усувати помилки.
59-50	E	3 (задовільно)	Знання, завчені з підручника, висвітлюються за допомогою конспекту. Студент самостійно використовує знання у завчених умовах і ситуаціях, на нові види діяльності вони переносяться за допомогою викладача. Студент орієнтується в основних аспектах фінансової сфери. Не завжди вміє оцінити ризики бізнес-середовища.
49-35	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Студент не володіє основами знань з предмету, не може пояснити основних понять, категорій, не виконує практичних завдань. Проте, може виконувати додаткові завдання в межах програми курсу.
34-1	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	Основи курсу студентом не освоєні, практичні і самостійні завдання не виконані, знання не продемонстровані.

7. Рекомендована література

Основна

1. Кізими Т.О. Методика викладання фінансової грамотності : навч. посібн. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 200 с.

2. Смовженко Т.С. Фінансова грамотність: навч. посіб. Вид. 2-ге, випр. і доп. К., 2013. – 311 с.
3. Кізима Т.О., Письменний В.В., Коваль С.Л., Карпишин Н.І. Основи фінансової грамотності : метод. вказ. Тернопіль: Вектор, 2016. 80 с.
4. Підгірна В.Н., Чубрей О.С. Реформування української економіки в умовах кризи. *Інфраструктура ринку*. Одеса. 30. 2019. С.62-67.
5. Балягіна І.А. Методика викладання економіки: навч.-метод. посіб. для сам ост. вивч. дисц. / І.А. Балягіна, М.А.Богорад, Г.О. Ковальчук. – К.: КНЕУ, 2006. – 341 с.
6. Бонд Р. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: Факти та висновки. 2-ге видання, доповнене та виправлене [Електронний ресурс]. К.: 2010. Режим доступу: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/finlit_survey_6dec2010_ua.pdf.
7. Кізима Т., Шаманська О. Фінансова грамотність населення і фінансова поведінка домогосподарств: аспекти взаємовпливу. *Світ фінансів*. 2014. Вип. 1. С. 16-26.
8. Кізима Т., Куцяк В. Особисте фінансове планування: сутність, специфіка, основні етапи. *Світ фінансів*. 2015. Вип. 3. С. 62-70.
9. Kizuma T. Priorities for the household finance development and the financial literacy formation of population. *Modern Ukrainian financial science: theoretical paradigm & practical concept of public finance : monograph / V. Fedosov, A. Krysovatuу, V. Oparin, P. Yukhymenko*. Oklahoma City: Draft2Digital Publishing House, 2018. 446 p. P. 415-431.
10. Підгірна В.Н. Формування підприємницького середовища в умовах трансформації економіки України. *Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії*. Збірник наукових праць. Вип. 6: Економічні науки. Чернівці. 2005. С. 196-201.
11. Підгірна В.Н., Прядко В.В., Зибарева О.В., Вербівська Л.В. Національна економіка навчальний посібник. К.: КНТ, 2011. 280 с.
12. Чубрей О.С., Підгірна В.Н., Ілку В.В., Сабадаш Н.В. Сучасні аспекти викладання географії на прикладі науково-педагогічного проекту «Інтелект України». Нова українська школа як простір формування ключових компетентностей учасників освітнього процесу: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (3 грудня 2020). Чернівці: ППОЧО, 2020. С. 78–80.

Інформаційні ресурси

13. Закон України « Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346- III у пот. редакції від 04.06.2017 [Електронний ресурс]: сайт Верховної ради. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
14. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=69&lang=uk.
15. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmsk.gov.ua>.
16. Перша фондова торгівельна система. URL: www.pfts.com.
17. Шпак І. Фінансово безкультурні українці? Економічна правда. URL: <http://www.epravda.com.ua/publications/2011/03/3/274995>.
18. Діти і гроші: як у світі дають на кишенькові витрати. URL: <http://www.newsmarket.com.ua/2012/01/diti-i-groshi-yak-u-svitidayut-na-kishenkovi-vitrat>
19. Радзішевська Д. В. Підвищення фінансової грамотності населення України як один із пріоритетів державної політики на сучасному етапі. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Radzishevaska.pdf>.
20. Захист прав споживачів фінансових послуг: поінформовані та захищені споживачі – запорука підвищення довіри до фінансового сектору/ URL: http://www.finrep.kiev.ua/download/legal_publication_jan2013_ua.pdf.
21. Офіційний сайт бази українського законодавства в Інтернет. URL : www.lawukraine.com.
22. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL : www.ukrstat.gov.ua.

23. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

24. Офіційний сайт Національного інституту стратегічного дослідження при Президентові УКРАЇНИ. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/245/>

25. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua.

26. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова. URL : www.uceps.org.

27. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України. URL : www.kmu.gov.ua

